

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO
PRO KULTURU

KULTURA ČESKÉ REPUBLIKY V ČÍSLECH

VYBRANÉ ÚDAJE ZE STATISTICKÝCH ŠETŘENÍ

PRAHA 2011

nipos

WWW.NIPOS-MK.CZ

ÚVOD

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury a z jeho pověření zabezpečuje státní statistickou službu za oblast kultury.

Statistika kultury se zabývá zjišťováním údajů o činnosti kulturních subjektů zřizovaných orgány státní správy, kraji, obcemi a městy, občanskými sdruženími, obecně prospěšnými společnostmi, církví, podnikatelskými subjekty aj. na základě zákona č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

V předkládané brožuře jsou zveřejněny vybrané údaje za následující obory: divadlo, galerie, muzea a památníky, hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny, veřejné knihovny, památkové objekty zpřístupněné za vstupné, neperiodické publikace a periodický tisk a vydavatelé.

Uvedená data mají informativní charakter, neboť některé zpravodajské jednotky ještě neposkytly vyplněný statistický výkaz. Údaje ekonomické povahy jsou k dispozici pouze za subjekty veřejného sektoru, kulturní subjekty v soukromém sektoru je neposkytují.

V druhé části brožury je zařazen oddíl „Vývoj vybraných ukazatelů v oblasti kultury v letech 1980-2010“.

KULTURA V ROCE 2010

VYBRANÉ ÚDAJE

	Divadla	Památky	Galerie	Muzea a památníky	Hvězdárny	Knihovny veřejné	Neperiodické publikace knihy – počet titulů	Periodický tisk noviny a časopisy počet titulů
Počet šetřených subjektů	145	280	46	409	46	5 417	17 054	5 265
Počet stálých zaměstnanců (přečtený stav)	6 967	1 899	1 153	4 868	142	5 127	–	–
Počet počítačů připojených na internet	–	1 112	833	3 775	287	10 395	–	–
z toho přístupných veřejnosti	–	36	35	230	52	10 395	–	–
Vybrané vstupné	869 915 000	780 028 964	51 589 000	358 260 000	–	–	–	–

Divadla (bez stagion)

	2008	2009	2010
Počet divadel	133	137	145
Počet stálých scén v provozu	148	150	156
Kapacita divadel (počet sedadel)	37 322	36 033	35 747
Počet divadelních souborů	146	146	153
Počet titulů v div. repertoáru	2 283	2 360	2 636
Počet premiér	628	612	669
Počet představení	25 703	26 921	26 105
Počet návštěvníků	5 606 300	5 656 736	5 616 510
Vybrané vstupné včetně některých soukromých divadel	918 696 805	879 572 200	869 915 000

TOP Divadla podle počtu diváků

NÁRODNÍ DIVADLO, PRAHA
 NÁRODNÍ DIVADLO BRNO
 MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO
 STÁTNÍ OPERA PRAHA
 HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN, PRAHA
 DIVADLO J. K. TYLA, PLZEŇ
 NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ, OSTRAVA
 AGENTURA HARLEKÝN, PRAHA
 MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ, PRAHA
 JIHOČESKÉ DIVADLO, ČESKÉ BUDĚJOVICE
 DIVADLO KALICH - HAMLET PRODUCTION, PRAHA
 DOCELA VELKÉ DIVADLO, LITVÍNOV
 DIVADLO NA VINOHRADECH, PRAHA
 VÝCHODOČESKÉ DIVADLO PARDUBICE
 DIVADLO NA FIDLOVAČCE, PRAHA

Památky zpřístupněné za vstupné (hrady, zámky a další objekty)

	2008	2009	2010
Počet památkových objektů	277	287	280
Počet návštěvníků	11 681 124	11 616 408	11 316 091
Počet zaměstnanců	1 427	1 744	1 899
Počet kulturních akcí	19 124	14 019	13 733
Vybrané vstupné	478 570 042	777 831 363	780 028 964

TOP Hrady a zámky podle počtu návštěvníků

PRAŽSKÝ HRAD, PRAHA

STÁTNÍ ZÁMEK LEDNICE A STÁTNÍ ZÁMEK JANŮV HRAD

KATEDRÁLA SV. PETRA A PAVLA

STÁTNÍ HRAD A ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV

KOSTNICE KUTNÁ HORA-SEDEC

STÁTNÍ ZÁMEK HLUBOKÁ NAD VLTAVOU

PRŮHONICKÝ PARK SE ZÁMKEM

STÁTNÍ HRAD KARLŠTEJN

SLEZSKOOSTRAVSKÝ HRAD, OSTRAVA

ZÁMEK DÉTENICE

STÁTNÍ HRAD PERNŠTEJN

STÁTNÍ ZÁMEK SYCHROV

STÁTNÍ ZÁMEK KONOPIŠTĚ

STÁTNÍ HRAD BÍTOV

ZÁMEK LOUČEŇ

Galerie (muzea výtvarných umění)

	2008	2009	2010
Počet galerií	45	45	46
Počet poboček	43	43	44
Počet expozic	98	113	110
Počet uspořádaných výstav	515	538	560
Počet návštěvníků expozic a výstav	1 574 834	1 700 358	1 646 276
Vybrané vstupné	35 656 942	36 395 600	51 589 000

TOP Galerie podle počtu návštěvníků

NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉ MUZEUM V PRAZE

MUZEUM UMĚNÍ OLMOUC

GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

GALERIE ZDEŇKA BURIANA, DVŮR KRÁLOVÉ

MORAVSKÁ GALERIE V BRNĚ

GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V OSTRAVĚ

GALERIE SLOVANSKÁ EPOPEJ ALFONSE MUCHY, MORAVSKÝ KRUMLOV

VÝCHODOČESKÁ GALERIE V PARDUBICÍCH

STRAHOVSKÝ KLÁŠTER - OBRAZÁRNA - KNIHOVNA, PRAHA

GALERIE JOSEFA LIESLERA KADAŇ

DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA

GALERIE STŘEDOČESKÉHO KRAJE, KUTNÁ HORA

GALERIE KLATOVY/KLENOVÁ

ALŠOVA JIHOČESKÁ GALERIE V HLUBOKÉ NAD VLTAVOU

Muzea a památníky

	2008	2009	2010
Počet muzeí a památníků	425	412	409
Počet poboček	251	282	276
Počet expozic	1 757	1 720	1 712
Počet uspořádaných výstav	3 286	3 331	3 279
Počet návštěvníků expozic a výstav	8 011 873	7 959 602	7 649 756
Vybrané vstupné	339 617 040	340 719 500	358 260 000

TOP Muzea a památníky podle počtu návštěvníků

ŽIDOVSKÉ MUZEUM V PRAZE

NÁRODNÍ MUZEUM PRAHA

VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ, ROŽNOV POD RADHOŠTĚM

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV, PRAHA

PAMÁTNÍK TEREZÍN

MUZEUM MĚSTA BRNA

ZÁPADOČESKÉ MUZEUM V PLZNI

SLOVÁCKÉ MUZEUM V UHERSKÉM HRADIŠTI

HORNICKÉ MUZEUM PŘÍBRAM

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM, BRNO

ČESKÉ MUZEUM STŘÍBRA, KUTNÁ HORA

ŠKODA AUTO MUZEUM, MLADÁ BOLESLAV

MUZEUM KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

MUZEUM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

REGIONÁLNÍ MUZEUM V KOPŘIVNICI

Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny

	2008	2009	2010
Počet hvězdáren	45	45	46
Počet návštěvníků	531 702	561 298	528 561
Počet jednorázových vzdělávacích akcí	14 270	13 474	13 064
Počet návštěvníků jednoráz. vzděl. akcí	476 962	532 560	505 903
Počet zájmových kroužků	83	77	71
Počet členů zájmových kroužků	950	836	775
Počet PC připojených na internet	330	350	287
z toho přístupných veřej.	58	52	52

TOP Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny podle počtu návštěvníků

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM HL.M. PRAHY

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM JOHANNA PALISY, OSTRAVA

HVĚZDÁRNA A RADIOKLUB LÁZEŇSKÉHO MĚSTA KARLOVY VARY

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V HRADCI KRÁLOVÉ

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM M. KOPERNÍKA, BRNO

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM ČESKÉ BUDĚJOVICE S POBOČKOU NA KLETI

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM, PLZEŇ

LIDOVÁ HVĚZDÁRNA, PROSTĚJOV

HVĚZDÁRNA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

HVĚZDÁRNA V ÚPICI

HVĚZDÁRNA DK, UHERSKÝ BROD

HVĚZDÁRNA VSETÍN

SEVEROČESKÁ HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V TEPLICÍCH

HVĚZDÁRNA V ROKYCANECH

HVĚZDÁRNA VESELÍ NAD MORAVOU

Knihovny veřejné

	2008	2009	2010
Počet knihoven	5 437	5 432	5 417
z toho zřizovaných MK	2	2	2
zřizovaných kraji	13	13	13
knihovny s neprofes. prac.	4 648	4 641	4 624
Počet knihovních jednotek	62 147 226	63 253 656	63 579 866
Počet registrovaných čtenářů	1 447 798	1 397 948	1 430 929
Počet výpůjček	66 744 167	66 861 501	66 772 682
Prostředky na nákup knihovního fondu v Kč	366 621 706	331 018 760	293 376 477
Počet studijních míst	42 825	44 742	46 581
Počet PC pro uživatele	11 052	11 468	11 513
z toho napojených na Internet	9 926	10 164	10 395
Počet zaměstnanců v profes. knihovnách	5 137	5 153	5 127

TOP Knihovny základní s neprofesionálními pracovníky podle počtu výpůjček

MÍSTNÍ KNIHOVNA BATELOV
 OBECNÍ KNIHOVNA DUBLOVICE
 MÍSTNÍ KNIHOVNA VE VALAŠSKÉ BYSTRICI
 OBECNÍ KNIHOVNA KUNŽAK
 MÍSTNÍ KNIHOVNA STRANČICE
 MÍSTNÍ KNIHOVNA VE VIDČI
 MÍSTNÍ LIDOVÁ KNIHOVNA V KOSTOMLATECH POD MILEŠOVKOU
 MÍSTNÍ KNIHOVNA NOVÁ VES
 OBECNÍ KNIHOVNA PALKOVICE
 STŘEDISKO HUSTOPEČE NAD BEČVOU

Neperiodické publikace knihy

	2008	2009	2010
Počet vydaných titulů celkem	18 520	17 598	17 054
z toho školních učebnic	575	374	401
dětských knih	1 385	1 367	1 336
VŠ skript a VŠ učebnic	1 557	1 115	1 135
Podle jazyka vydání			
česky	16 100	15 141	14 763
anglicky	751	752	627
německy	104	89	66
slovensky	180	209	194

TOP Knihy vydané podle tématiky

LITERÁRNÍ TEXTY

HISTORIE, BIOGRAFIE

ŠKOLSTVÍ, PEDAGOGIKA, VOLNÝ ČAS

STROJÍRENSTVÍ, TECHNOLOGIE, STAVEBNICTVÍ, OBCHOD A ŘEMESLA

POLITIKA, EKONOMIE

PRÁVO, VEŘEJNÁ SPRÁVA, SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE,
POJIŠŤOVNICTVÍ

LÉKAŘSKÉ VĚDY, ZDRAVOTNICTVÍ

PŘÍRODNÍ VĚDY

SOCHAŘSTVÍ, VÝTVARNÉ UMĚNÍ, GRAFIKA, FOTOGRAFIE

VŠEOBECNOSTI

NÁBOŽENSTVÍ, TEOLOGIE

FILOLOGIE, JAZYKY, JAZYKOVĚDA

ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, CHOV DOBYTKA, LOV ZVĚŘE A RYBOLOV

FILOZOFIE, PSYCHOLOGIE

Periodický tisk noviny a časopisy

	2008	2009	2010
Počet titulů novin	1 737	1 683	1 662
z toho deníků (vyd. alespoň 4x týdně)	126	123	122
ostatních novin	1 611	1 560	1 540
vydávaných 2 - 3x týdně	5	5	5
1x týdně	100	100	90
méně často	1 506	1 455	1 445
Počet titulů časopisů	3 950	3 798	3 603
z toho pro širokou veřejnost	2 170	2 061	1 967
pro spec. skupiny čtenářů	1 780	1 737	1 636
Podle jazyka vydání			
česky	3 743	3 644	3 437
anglicky	148	89	96

TOP Časopisy podle tematických skupin

ODBORNÉ REVUE (TECHNICKÉ PRO VĚDU A VÝZKUM APOD.)

PRO ŽENY, MUŽE A RODINU

POLITICKÉ, FILOZOFICKÉ, NÁBOŽENSKÉ A KULTURNÍ

CESTOVNÍ RUCH, VOLNÝ ČAS A SPORT

PODNIKOVÉ ČASOPISY

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ČASOPISY ODBORŮ, POLITICKÝCH STRAN, SDRUŽENÍ ATD.

POPULÁRNĚ VĚDECKÉ A TECHNICKÉ

ILUSTROVANÉ, INFORMAČNÍ A REPORTÁŽNÍ

POPULÁRNĚ HISTORICKÉ A ZEMĚPISNÉ

ČASOPISY DOBROČINNÝCH ORGANIZACÍ

ROZHLASOVÉ, TELEVIZNÍ A FILMOVÉ

BULLETINY FARNOSTÍ

Vydavatelé

	2008	2009	2010
Počet vydavatelů*	785	787	714
Počet vydaných titulů knih	11 193	11 604	11 403
Náklad	35 833 674	32 034 213	32 403 311
Počet vydaných titulů periodik	1 905	1 733	1 908
Náklad	1 166 (mil.)	1 103 (mil.)	1 042(mil.)
Počet vydaných audiovideo dokumentů	2 389	2 129	2 054
Náklad	16 509 263	11 300 010	6 486 973
Počet vydaných elektron. dokumentů	1 775	1 277	3 297
Náklad	257 104	297 251	147 644

* Vydavatelé s hlavní činností

**VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI KULTURY
V LETECH 1980-2010**

DIVADLA

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980			
	Počet divadel (bez stagion)	44	43	47	89	118	121	145	1,1	3,1	3,3		
Počet stálých scén	61	61	75	96	121	143	156	1,2	2,1	2,6			
Počet sedadel stálých scén	27 970	27 249	29 063	30 015	30 223	34 863	35 747	1,0	1,2	1,3			
Počet sedadel na 1 tis. obyv.	2,71	2,64	2,80	2,91	2,94	3,41	2,94	1,0	1,1	1,1			
Počet návštěvníků v tis.	6 863	6 794	5 834	5 247	4 589	4 976	5 617	0,9	1,0	1,0			
Počet návštěvníků na 1 tis. obyv.	665	657	563	508	418	486	534	0,8	1,0	1,0			
Počet návštěvníků na 1 sedadlo	245	249	201	175	152	143	145	0,8	0,7	0,6			
Počet představení v ČR	x	x	x	18 527	21 997	24 563	26 105						

x nesledováno
Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období se počet divadel zvýšil více než trojnásobně. Souvisí to se skutečností, že divadlo mohly provozovat i jiné subjekty než ministerstva a krajské národní výběry. Zcela novým fenoménem se stala síť neziskových divadel. Tato divadla fungují jako obecně prospěšné společnosti či občanská sdružení, konečně existuje dynamicky se rozvíjející síť soukromých divadel, provozovaná právníckými či fyzickými osobami.

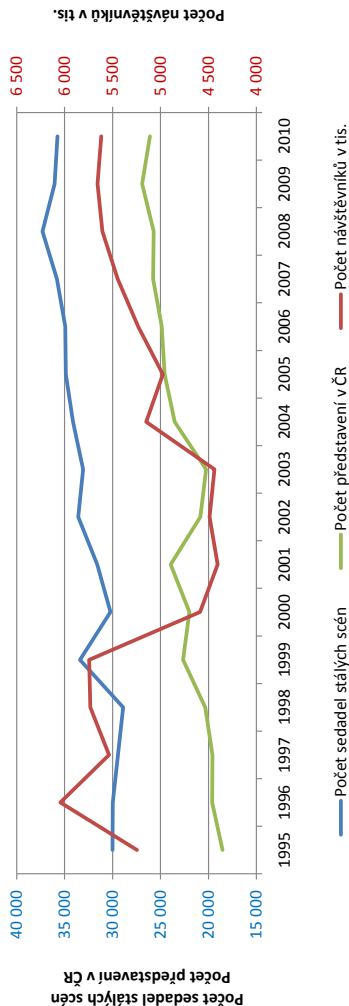
Nutno konstatovat, že v uvedeném přehledu divadel nejsou plně podchycena divadla neziskové sféry, přestože v roce 2010 se podařilo do statistického zjišťování zahrnout další divadelní uskupení.

Pomaleji se zvyšoval počet nabízených sedadel (o 24%) a to i proto, že noví provozovatelé po r. 1990 provozovali divadlo v menších prostorách.

V porovnání kapacitním ukazatelům na straně nabídky se vyvíjel počet návštěvníků méně rovnoměrně. V souvislosti s návštěvníckou krizí v 90. letech, která postihla nejen divadla, mezi roky 1980-2001 postupně počet návštěvníků klesal (o 35%). Od r. 2002 se naopak pomalu zvyšoval (do r. 2010 o více než čtvrtinu).

Počet odehraných představení se od r. 1995 do roku 2003 mírně zvyšoval, popř. stagnoval a od r. 2004 poměrně dynamicky narůstal. Mezi lety 1995 a 2010 průměrný počet návštěvníků na 1 představení poklesl z 283 osob na 213 osob.

Jak je z výše uvedeného patrné, ve sledovaných 30ti letech, ukazatelé na nabídkové straně (počet divadel, sedadel, představení) významně vzrostli, zatímco na straně poptávkové (počet návštěvníků) o necelých 20% poklesli.

MUZEÁ, GALERIE, PAMÁTNÍKY

Ukazatel	Rok						Index			
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980
Počet muzeí, galerií, památníků	239	217	200	333	440	457	474	0,8	2,4	2,0
Počet expozic a výstav	4 389	4 082	3 293	3 932	4 777	5 420	5 661	0,8	1,7	1,3
Počet expozic	925	927	696	964	1 492	1 691	1 822	0,8	2,6	2,0
Počet výstav	3 464	3 255	2 597	2 948	3 285	3 729	3 839	0,7	1,5	1,1
Počet návštěvníků expozic a výstav (v tis.)	15 725	13 336	10 899	8 915	9 323	9 132	9 296	0,7	0,9	0,6
Počet návštěvníků na 1 tis. obyv.	1 523	1 290	1 052	869	908	892	884	0,7	0,8	0,6

Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období počet muzeí, galerií a památníků a také expozic a výstav vzrostl (téměř dvojnásobně), zatímco počet návštěvníků těchto objektů poklesl (o více než 40 %).

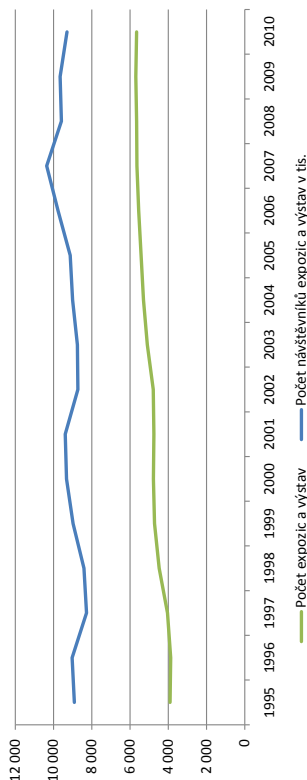
Počet objektů zpočátku klesal, což souviselo s tehdy doznívající integrací muzejních institucí, která začala v 70. letech (z menších městských muzeí se stávaly pobočky muzeí okresních nebo krajských).

V roce 1990 došlo k dalšímu snížení v souvislosti se společenskými změnami započatými v předcházejícím roce. Zanikala různá muzea a památníky revolučních tradic dělnického hnutí i některé galerie podporující tento pohled. Poté však nastal velký boom zakládání dalších muzeí a galerií, který lze bezesporu srovnat s historicky největším rozvojem muzejnictví z konce 19. a počátku 20. stol. (období 1892 – 1910). Zakládání nových muzeí sice pokračuje i nyní, ale jeho tempo je přirozeně již pomalejší a lze předpokládat, že se v dohledné době zastaví.

Intenzivní růst počtu muzeí v letech 1990–2000 byl způsoben procesem částečné dezintegrace sítě muzeí (v některých regionech se městská muzea, jež byla pobočkami muzeí okresních, osamostatnila), zakládáním prvních soukromých muzeí a zejména galerií. V letech 2000–2001 naopak došlo k výraznějšímu poklesu těchto institucí, který souvisel s reformou veřejné správy a deetatizací velkého počtu muzeí s tím, že některá v této souvislosti zanikla. Nová vlna růstu muzeí je patrná od počátku 21. stol. Vedle vzníkání dalších galerií se zakládají malá muzea občanských sdružení a fyzických osob, zčásti i obcí. Častěji jde o muzea specializovaná na tradici armády, dopravy, technické památky, řemeslnou výrobu, případně prezentují různé sběratelské obory.

Vzestupný vývoj počtu muzeí a galerií ovlivňuje podstatně změny v počtu stálých expozic muzeí, zatímco počet výstav je s určitými výkyvy v zásadě stálý.

Návštěvnost je pouze jedním z výstupů činnosti muzeí, byť nejtýpější a s největším dosahem na veřejnost. V r. 1980 muzea a galerie navštívilo více než 15 mil. osob, v této souvislosti je však třeba dodat, že se až do r. 1989 návštěvnost organizovala. Při bližším pohledu na současnou návštěvnost muzeí a galerií je zřejmé, že její vývoj nekoresponduje s růstem výstav a expozic. Zvýšený počet výstav a expozic nemá vliv na vyšší návštěvnost. Je zřejmé, že návštěvníci jdou za kvalitou. Předpokladem pro práci muzeí a udržení roční návštěvnosti na současné úrovni okolo 9,5 mil. návštěvníků jsou proto v prvé řadě kvalitní sbírky.

KNIHOVNY

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980			
Počet knihoven	7 326	6 848	5 838	6 179	6 019	5 920	5 417	0,8	0,9	0,7			
Počet registrovaných čtenářů (v tis.)	1 823	2 053	1 880	1 438	1 523	1 538	1 430	1,0	0,8	0,8			
Počet registrovaných čtenářů na 1 tis.obyv.	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	1,0	0,5	0,5			
Počet výpůjček (v tis.)	54 636	68 230	63 974	57 413	70 401	71 974	66 772	1,2	1,0	1,2			
Počet výpůjček na 1 tis.obyv.	5,3	6,6	6,2	5,6	6,9	7,0	6,4	1,2	1,0	1,2			
Počet výpůjček na 1 čtenáře	30,0	33,2	34,0	39,9	46,2	46,8	46,7	1,1	1,4	1,6			
Počet návštěvníků knihovny (v tis.)	x	17 316	15 217	14 364	18 188	20 502	22 156	-	1,5	-			
Počet návštěvníků knihovny na 1 tis.obyv.		1,7	1,5	1,4	1,8	2,0	2,1	-	1,4	-			
Počet PC napojených na Internet	x	x	x	x	1 977	7 183	11 513						
Počet návštěvníků využívajících Internet (v tis.)	x	x	x	x	1 111	5 894	10 395						
Počet návštěvníků využívajících Internet (v tis.)	x	x	x	x	x	1 752	2 931						

Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období postupně klesal počet veřejných knihoven. Důvodem bylo rušení dlouhodobě uzavřených knihoven obcí a dále reorganizace knihoven spočívající v jejich slučování. Vliv měla transformace veřejné správy spojená se změnou systému financování a fungování tehdejších územních knihovnických celků.

Významnými proměnami prošly i služby veřejných knihoven. V současné době lze hovořit o veřejných knihovnických a informačních službách, které knihovny poskytují. Tyto služby mohou využívat i jiní zájemci, než pouze registrovaní čtenáři. Ukazatel počtu registrovaných čtenářů již není jediným určujícím měřítkem návštěvnosti a využití knihoven. V této souvislosti je pochopitelný pokles počtu registrovaných čtenářů knihoven (od r.1980 o 25%).

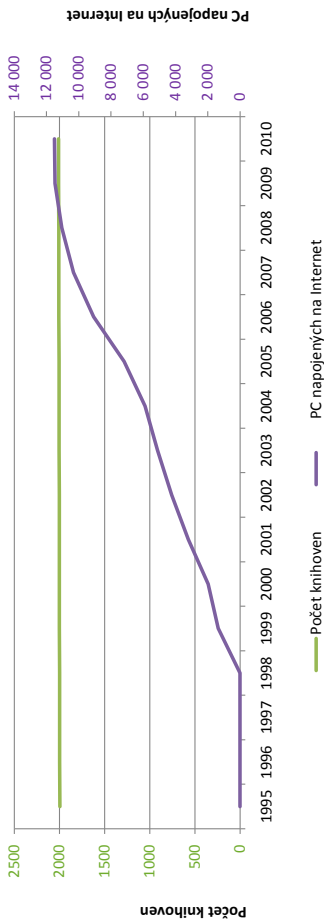
Mnoho občanů navštěvuje knihovny i z jiných důvodů než je půjčování knih, např. proto, aby získali informace, zúčastnili se vzdělávacích akcí či kulturních pořadů, výstav a využili veřejného internetu. Počet návštěvníků knihoven se mezi lety 1985-2009 zvýšil téměř o 25%.

Nicméně i přes výše uvedené pokles významu služby půjčování knih, počet výpůjček se ve sledovaném období zvýšil o 21%. Tento vývoj však nebyl rovnoměrný. Nejvíce knih si čtenáři vypůjčili v r. 2004, od tohoto roku se počet výpůjček snižuje (celkově o 9%).

Od počátku 90. let začaly knihovny intenzivně využívat komunikační a informační technologie. Období let 2000-2010 se počet PC v knihovnách zvýšil téměř 6-ti násobně a v tom počet PC napojených na internet

vzrostl více než 9-ti násobně. Je nutno dodat, že v knihovnách je velmi často využívána technologie WiFi apod. a tak návštěvníci nejsou odkázáni pouze na PC napojené přímo na internet.

V současné době mají uživatelé knihoven k dispozici také dálkově přístupné služby, které mohou využívat aniž by museli knihovnu osobně navštívit (informace o dostupnosti knih či jiných dokumentů apod.). V r. 2010 tak knihovny vykazaly mimo počet fyzických návštěvníků i 21,4 mil. virtuálních návštěv.

NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980			
Počet titulů knih vydaných v roce	4 143	4 004	4 136	8 994	11 965	15 350	17 054	1,0	4,1	4,1			
beletrie	608	586	553	3 214	3 281	3 340	4 477	0,9	8,0	7,4			
dětské knihy	370	330	273	278	579	866	1 336	0,7	4,9	3,6			
školní učebnice, VŠ skripta a učebnice	746	680	1 491	944	1 400	1 776	1 536	2,0	1,0	2,0			
Počet vydaných titulů na 1 tis.obyv.	0,4	0,4	0,4	0,9	1,2	1,5	1,6	1,0	4,0	4,0			

Zdroj: NK

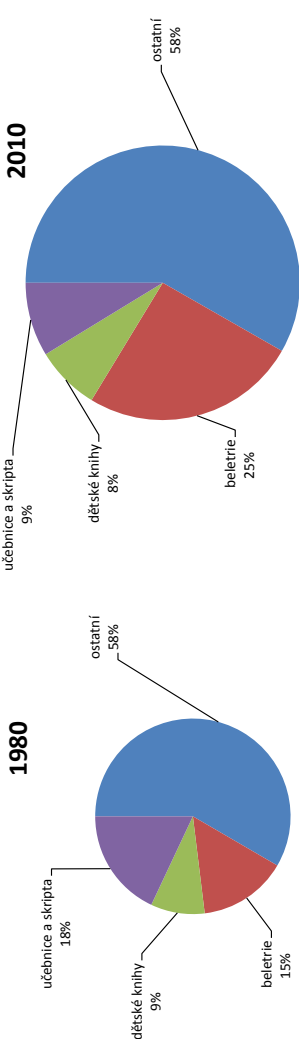
Knižní sektor vykazoval až do r. 1990 stabilní počet vydávaných knižních titulů. První nárůst lze zaznamenat v roce 1991 (o 146% oproti roku 1990), k dalšímu nárůstu počtu titulů došlo v r. 1994 (o 225%) proti předchozímu roku. Od tohoto roku začíná počet vydaných titulů postupně stoupat až na více než 18 tis. titulů v r. 2008. V r. 2010 jejich počet mírně poklesl.

Celkový počet vydaných knih připadajících na tisíc obyvatel se ve sledovaném období zvýšil více než 4krát.

V r. 2010 došlo k výraznému nárůstu ve vydávání e-knih. Také výrazně vzrostl počet vydávaných překladů, v r. 2010 tvoří více než třetinu celkové produkce. Co se struktury vydávaných titulů týče, nadprůměrně vzrostl podíl beletrie (bezmála dvojnásobně) naopak podíl vydávaných titulů dětských knih poklesl z necelých 9% v r. 1980 na necelých 8% v r. 2010 a podíl učebnic a skript se snížil z 18% na 9% (zřejmě i v souvislosti s možností vyhledání příslušných informací na internetu). Co se oborového zaměření vydávaných titulů týče, nejvíce se v současné době vydává literární texty, dále knih z oblasti historie a biografie, školství, pedagogiky, strojírenství, technologie, stavebnictví, obchodu a řemesel, dále z oblasti politiky a ekonomie, práva, veřejné správy, pojištnictví a lékařství.

Absolutní čísla o počtu vydaných titulů knih sice nic nevyovídají o obratu a ziscích jednotlivých nakladatelství, ale potvrzují skutečnost, že klesající průměrné

náklady knih českých nakladatelé pro zacho-
vání stejného objemu finančního obratu
kompenzují vydáváním velkého počtu
titulů. Ze získaných podkladů z průzkumu
v r. 2007 uskutečného Ústavem pro
českou literaturu AV ČR ve spolupráci
s Národní knihovnou ČR a za podpory
Ministerstva kultury ČR lze usuzovat, že
roční objem obchodu s knihami dosa-
hoval více než 11 miliard Kč. Ročně se
prodá téměř 57 milionů výtisků s tím, že
průměrná cena knihy činí asi 200 Kč.

PERIODICKÝ TISK

Ukazatel	Rok							Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980
Počet titulů novin a časopisů	759	763	1 870	4 380	3 295	4 399	5 265	2,5	2,8	7,0
deníků	18	18	30	75	103	116	122	1,7	4,1	6,7
časopisů	x	x	x	3 333	2 480	2 993	3 603	-	-	-
Počet titulů novin a časopisů na 1 tis. obyv.	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,4	0,5	2,6	2,7	7,1

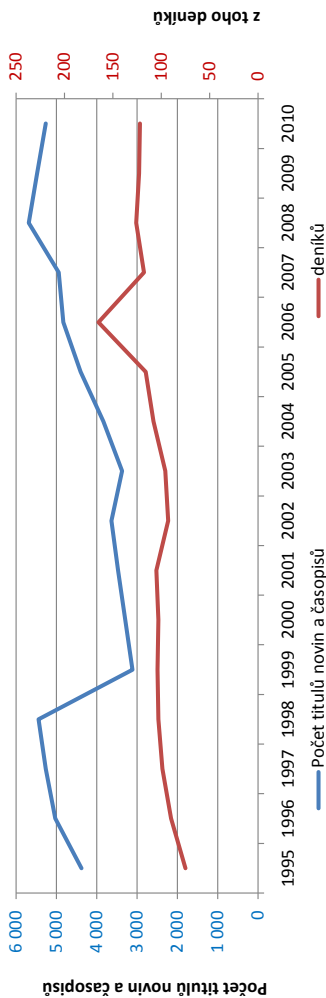
x nesledováno

Zdroj: NK

Ve sledovaném období vzrostl počet titulů periodického tisku. Do roku 1989 vycházelo stabilně okolo 760 titulů časopisů a novin, z toho 18 titulů deníků. Velký nárůst ve vydávání nastal v r. 1990, s rozvojem tržní ekonomiky, kdy se počet titulů zvýšil více než dvojnásobně. Další výrazné nárůsty nastaly v roce 1992 a 1995. V letech 1996–1998 vycházelo stabilně okolo 5 300 titulů. Pokles nastal v r. 1999, kdy se počet vydávaných periodik snížil o 2 tis. titulů a dostal se tak k úrovni předešlých let (3 115). V letech 2001–2004 se počet titulů mírně zvyšuje až na 3 835 titulů v r. 2004. Roky 2006 a 2007 zaznamenávají opět nárůst cca o 1 tis. vydávaných titulů. Největší boom je patrný v r. 2008 s 5 687 vydanými tituly, což činí oproti r. 1990 304%. Rok 2009 je v mírném poklesu oproti předešlému roku (o 206 titulů).

Z celkového počtu vydávaných titulů periodického tisku vzrostly v r. 1992 počty titulů deníků zhruba dvojnásobně, dále až do r. 1996 jejich počet mírně klesal. V dalších letech začal stabilně růst až po současnou úroveň přesahující 120 titulů.

Podíl časopisecké produkce, z celkového počtu vydávaných periodik, tvoří časopisy téměř 70%. Co se struktury zaměření časopisů týče, zvýšil se mezi roky 1995 a 2008 podíl časopisů určených pro širokou veřejnost ze 49% na 55%, na úkor časopisů pro specifické skupiny čtenářů. Od r. 2009 se tento rozdíl začíná výrazně snižovat.

KINA

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	1990/1980	2010/1990	2010/1980			
Počet kin	2 135	2 015	2 127	1 120	874	752	701	1,0	0,3	0,3			
Počet sedadel	608 101	573 000	553 000	320 000	278 000	255 000	238 000	0,9	0,4	0,4			
Počet obyv. na 1 sedadlo	16,98	18,03	18,74	32,28	36,95	40,13	44,19	1,1	2,4	2,6			
Počet představení	579 473	557 000	494 480	187 369	197 607	318 212	399 099	0,9	0,8	0,7			
Počet diváků (v tis.)	60 674	57 198	36 361	9 253	8 719	9 479	13 537	0,6	0,4	0,2			
Počet diváků na 1 představení	140,71	102,69	73,53	49,38	44,10	29,79	29,48	0,5	0,4	0,2			

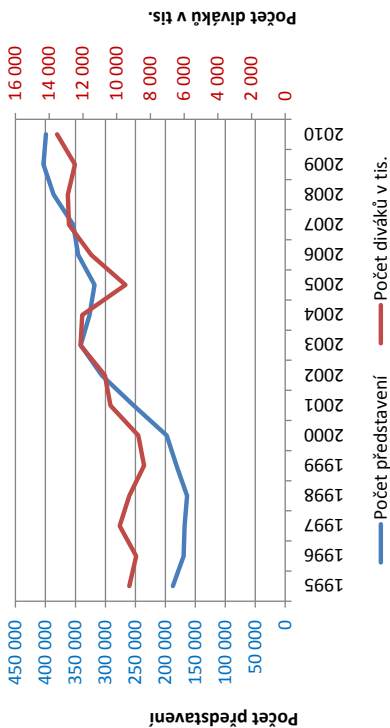
Zdroj: MK, UFD

V období let 1980-2010 sledované ukazatele v oblasti kina významně poklesly, ale vývoj nebyl jednoznačný. Zatímco se kapacitní ukazatel počtu sedadel stále snižoval, počet představení se snižoval pouze do r. 1998 a počet diváků do r. 1999. V dalších letech počty představení i diváků narůstaly, avšak nedosáhly výchozí úrovně r. 1980 (počet představení činil v r. 2010 necelých 70% a počet diváků více než 20% úrovně r. 1980).

Co se kapacity kin týče, od 90.let se prosazuje rozvoj vicesálových kin, což znamená, že při poklesu počtu kin počet pláten, popř. sálů, v nichž se promítá (od r.2000) neklesá. Relativně vysoký počet sedadel je způsoben také provozem letních kin, která uvádějí min. počet představení ročně, ale mají téměř třetinový podíl kapacity (počtu sedadel).

Vývoj počtu diváků je odrazem změn společenských podmínek po r. 1989. Nejvyšší úroveň dosáhla návštěvnost kin v r. 1999, poté se začala zvyšovat. Výjimkou byl pouze r. 2005, který byl poznamenán celosvětovou krizí nabídky atraktivních filmů. Se stabilizací návštěvnosti se zvyšovaly i průměrné ceny vstupného a již v r. 2003 překonal roční obrat kin poprvé v historii hranici 1 mld. Kč (pod kterou opět klesl pouze v r. 2005).

Vývoj návštěvnosti kin ve sledovaném období byl ovlivněn také rozvojem významných technologií, které umožnily šířit filmy na přenosných záznamových nosičích. Rozvoj počítačové technologie dále umožnil sledovat AV díla z celého světa prostřednictvím internetu v libovolném čase a prostoru. Počítačové hry se svým grafickým vybavením často blíží filmům a mnoha mladým lidem jsou blíží svojí interaktivitou. Kina tak nejprve ztratila své výsadní postavení zprostředkovatele západní kultury a následně filmů jako takových. Postupně sice přestala být nejlevnějším způsobem trávení volného času, avšak nikdy neztratila svoji roli místa, kde se lidé setkávají s kulturou a zábavou.

PAMÁTKY ZPŘÍSTUPNĚNÉ ZA VSTUPNÉ

Ukazatel	Rok							Index		
	1980	1985	1989	1995	2000	2005	2010	1989/1980	2010/1989	2010/1980
Počet hradů, zámků a ostatních památek za vstupné	138	147	126	185	197	269	280	0,9	2,2	2,0
Počet návštěvníků (v tis.)	7 014	7 044	8 874	8 693	9 090	11 797	11 316	1,3	1,3	1,6
Počet návštěvníků na 1 tis.obyv.	679,2	681,4	856,4	841,5	884,8	1 152,7	1 075,9	1,3	1,3	1,6

Zdroj: NIPOS

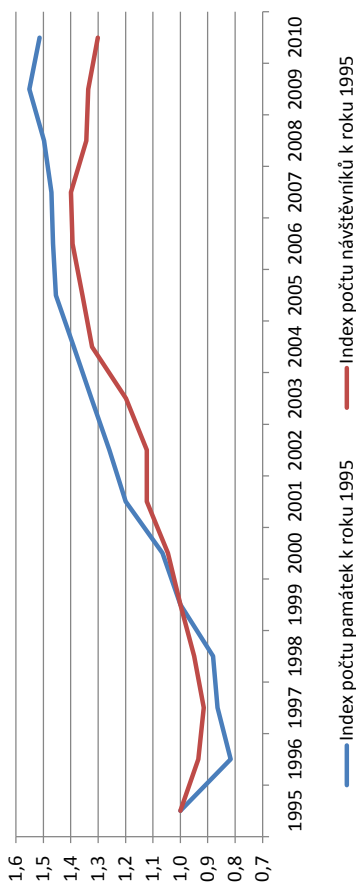
Ve sledovaném období let 1980 – 2010 počet hradů, zámků a ostatních památek zpřístupněných za vstupné postupně vzrůstal. Pomaleji (o 66%) se zvyšoval počet návštěvníků těchto památek. Vyšší nárůst počtu památek se - v souvislosti s nápravou vlastnických vztahů v této oblasti a s rozvojem tržní ekonomiky - datuje od devadesátých let.

Postupně, popř. s malými výkyvy se zvyšoval počet návštěvníků památek. Při porovnání návštěvnosti na 1 objekt však dochází k pozvolnému poklesu návštěvníků. Souvisí to nejen s atraktivností jednotlivých objektů, ale i s možnostmi zajištění dalších doprovodných kulturních akcí a také s turistickým ruchem (včetně zahraničních návštěvníků).

Pokud je objekt v nabídce cestovních kanceláří a poskytuje zajímavé hudební, divadelní, příp. jiné doprovodné akce, má vyšší návštěvnost než objekt, který se v nabídkách cestovních kanceláří nevyskytuje nebo kde se nic neděje.

Nejvyšší počet návštěvníků byl zaznamenán v r. 2007. Od r. 2008, přestože se zvýšil počet sledovaných objektů, počet návštěvníků mírně klesá.

Dynamika vývoje počtu památek a jejich návštěvníků

ROZHLASOVÉ VYSÍLÁNÍ

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995 ¹⁾	2000	2005	2008	2009 ³⁾	1990/1980	2009/1990	2009/1980		
Odvysílaných hodin celkem (v tis. hod.)	32 325	39 874	39 604	281 506	369 690	559 989	639 857	837 770	1,2	21,2	25,9		
z toho podíl: kulturně orientované pořady (v %)	68,6	69,6	66,3	52,1	57,6	69,4	71,8	75,7	1,0	1,1	1,1		
zpravodajské, publicistické, dokumentární a vzdělávací pořady (v %)	31,4	30,4	33,7	13,7	18,1	10,6	15,1	10,4	1,1	0,3	0,3		
reklamní pořady (v %)	-	-	-	4,3	5,0	5,5	5,5	8,4	-	-	-		
ostatní pořady (v %)	-	-	-	-	-	-	7,6	5,5	-	-	-		

Zdroj: ČSÚ

1) Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben zařazením nově vzniklých soukromých stanic

2) TV Nova nedala souhlas s publikováním svých údajů

3) Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben především dpočtem údajů na plný počet vykazujících jednotek

TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000 ²⁾	2005 ¹⁾	2008	2009 ³⁾	1990/1980	2009/1990	2009/1980		
Odvysílaných hodin celkem (v tis. hod.)	6 481	7 042	13 655	15 369	24 168	342 309	388 766	1 031 978	2,1	75,8	159,2		
z toho podíl: kult. orientované pořady (v %)	39,5	38,5	41,1	38,3	52,0	53,5	45,2	24,6	1,0	0,6	0,6		
zpravodaj., publicist., dokument. a vzděl. pořady (v %)	53,9	54,7	48,0	34,3	33,1	28,2	36,1	62,0	0,9	1,3	1,2		
reklamní pořady (v %)	2,3	2,4	2,5	0,4	3,7	4,6	4,8	3,1	1,1	1,2	1,4		
ostatní pořady (v %)	-	-	-	-	-	-	13,9	10,3	-	-	-		

Zdroj: ČSÚ

1) Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben zařazením nově vzniklých soukromých stanic

2) TV Nova nedala souhlas s publikováním svých údajů

3) Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben především dopočtem údajů na plný počet vykazujících jednotek

V průběhu sledovaných let došlo k výraznému nárůstu počtu odvysílanců hodin rozhlasového i televizního vysílání, a to zejména v souvislosti se vstupem soukromých držitelů licencí k vysílání na mediální trh.

V případě rozhlasu se tak stalo již po roce 1990 a v případě televize později, po roce 2000.

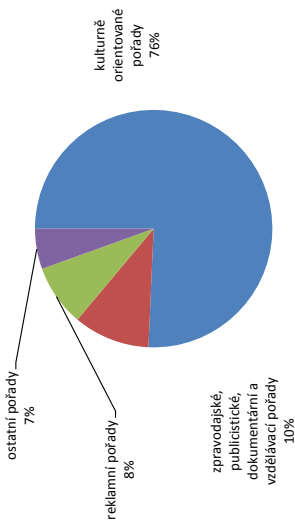
Co se týče vývoje struktury vysílání, byla ovlivněna právě výše zmíněným vznikem tržního prostředí v devadesátých letech. V souvislosti s pojetím rozhlasu a televize jako významných prostředků šíření kultury a vzdělání lze říci, že se nevyvíjela jednoznačně příznivě.

Podíl kulturně orientovaných pořadů se sice mírně zvýšil, zejména se to týkalo televizního vysílání, ale podíl zpravodajských, vzdělávacích apod. pořadů ve struktuře obou vysílání značně poklesl (především po roce 1990). Při snížení váhy těchto pořadů na polovinu v případě rozhlasu, až na dvě třetiny v případě televize, tj. v relativním vyjádření však nelze zapomínat, že absolutně – s ohledem na značný nárůst celkového vysílání – odvíjí počet hodin zmíněných pořadů také vzrostl.

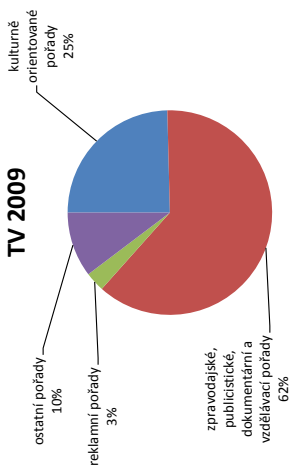
Na druhé straně se rychle zvyšovala váha reklamních pořadů ve vysílání. Ta v rámci televizního vysílání dosáhla téměř dvacetinu vysílání času, zatímco v případě vysílání rozhlasového ji dokonce překročila.

Pozn.: V r. 2009 jde o dopočtená data (metodikou změnu zpracování dat) a proto nejsou údaje (zejména počet odvysílanců hodin) v porovnání s předcházejícími lety zcela srovnatelné.

Rozhlas 2009

TV 2009

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ

STŘEDISKO PRO KULTURU • příspěvková organizace ministerstva kultury má dnes víc než stoletou historii. Jejím prvním předchůdcem byl Svaz osvětový, založený v roce 1905, následoval Masarykův lidovému ústav, Osvětový ústav a Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti v roce 1972 sloučené do Ústavu pro kulturně výchovnou činnost. Dnešní NIPOS byl zřízen rozhodnutím ministra kultury k 1.1. 1991

Základním posláním NIPOS je podpora rozvoje kultury, především rozvoje kulturněspolečenských a tvůrčích aktivit občanů v místech a regionech, se zřetelem k oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit a k veřejnému užití autorských děl, poskytování informačních služeb a odborných konzultací orgánům a pracovníkům územní samosprávy, státní správy, občanských sdružení, právníkům i fyzickým osobám a dalším subjektům, působícím v místní a regionální kultuře, a to na základě soustavného vytěžování teoretických a praktických poznatků z analytické a výzkumné činnosti v oblasti kultury, z vlastního výzkumu a s využitím odborných znalostí z různých oborů umělecké činnosti.

Odborná činnost NIPOS je zaměřena rovněž na získávání a analýzu poznatků o obecné úloze a postavení veřejných služeb kultury v sociálně-ekonomickém rozvoji regionů.

NIPOS je odborným pracovištěm pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit a estetické výchovy dětí, mládeže a dospělých a další vzdělávání ve vybraných uměleckých oborech. Zejména v této oblasti navazuje mezinárodní kontakty včetně mezinárodních nevládních organizací.

Z pověření MK je řešitelem rezortní státní statistické služby.

NIPOS se skládá ze čtyř odborných útvarů.

útvár pro neprofesionální umělecké aktivity

www.artama.cz

- Odborný garant a spolupořadatel celostátních přehlídek a festivalů
- Řešitel projektů v oblasti výzkumu společenských věd
- Konzultant v jednotlivých uměleckých oborech: dětské estetické aktivity, divadelní obory, foto, film, hudební a taneční obory
- Vydavatel odborných publikací a periodik
- Pořadatel odborných seminářů a dílen
- Zpracovatel odborných expertiz
- Tvůrce databáze českého amatérského divadla:

www.amaterskedivadlo.cz

Centrum informací a statistik kultury

- Garant státní statistické služby za oblast kultury
- Zpracovatel statistiky oborů: divadlo, galerie, muzea a památníky, hudební soubory, hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny, veřejné knihovny, památkové objekty zpřístupněné za vstupné, výstavní činnost v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury, neperiodické publikace a periodický tisk, vydavatelé, festivaly, kulturní domy
- Tvůrce databází úřadů a kulturních subjektů zřizovaných orgány státní správy, kraji, obcemi a městy, nestátními neziskovými organizacemi a podnikatelskými subjekty
- Poskytovatel statistických dat a informací z budovaných databází
- Veřejná knihovna se specializovaným fondem zaměřeným na teorii a legislativu kultury, sociologii, psychologii, historii, ekonomii a amatérské umění

útvár se specializací na ekonomiku a právní normy v oblasti kultury

- zajišťuje odborný servis pro :
knihovny, muzea, galerie, kulturní domy, osvětové besedy atd., obce, města, kraje a jimi zřizované příspěvkové organizace, občanská sdružení a individuální uživatele
- poskytuje individuální odborné konzultace
- zpracovává odborné expertizy
- zpracovává a publikuje výzkumné studie
- pořádá vzdělávací akce
- zpracovává a publikuje data o financování kultury
- analyzuje financování kultury z veřejných rozpočtů
- vytváří specializované databáze
- je zapojen do Programu obnovy venkova
- se podílí na Strategii udržitelného rozvoje
- monitoruje podporu kultury v Evropské Unii
- vyhledává a publikuje informace užitečné pro kulturu
- zpracovává koncepce a projekty rozvoje kultury

místní kultura

útvár vydávající internetový časopis

- vytváří internetový magazín pro kulturní život v místech a regionech
- zpracovává, vyhledává a publikuje články, komentáře, zprávy, obecné studie, zajímavosti, projekty, inspirace a názory

www.mistnikultura.cz

Vybrané publikace NIPOS

Cesta k přednesu aneb Průvodce pro pedagogy a mladé recitátory • Emílie Zámečnicková

Divadla svítící do tmy

Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 70. let 20. století.

Divadla svítící do tmy II

Nesoustavné nahlédnutí do historie malých autorských neprofesionálních scén 80. let 20. století.

Hry pro šest smyslů

Kartotéka pro loutkáře i neloutkáře, kteří si umějí hrát s dětmi • Hana Budínská

Lidové tance v guberniálním sběru z roku 1819

Příspěvek k historické typologii české lidové taneční kultury • Daniela Stavělová

Metodika dramatické výchovy

Zásobník dramatických her a improvizací.

Od sportu fotografického k umělecké fotografii

Historie prvního klubu fotografů amatérů v Čechách a Svazu československých klubů fotografů amatérů 1889-1945 • Josef Mühldorf a Pavla Vrbová

Pódia z krabičky

Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 60. let 20. století (včetně 5 CD)

Sbory a sborky pro kluky a holky

Sborník skladeb pro dětské sbory [hudebnina] • sestavil Emil Hradecký

Úvod do studia dramatické výchovy • Eva Machková

Pro studenty učitelství dramatické výchovy, popřípadě pro učitele pedagogických středních i vysokých škol, které učitele na práci s dramatickou výchovou připravují.

NIPOS

POB 12 (Blanická 4) • 120 21 Praha 2

Tel.: 221 507 900 • Fax: 221 507 929

objednávky na www.nipos-mk.cz/publikace

e-mail • nipos@nipos-mk.cz

WWW.NIPOS-MK.CZ

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ
A PORADENSKÉ STŘEDISKO
PRO KULTURU

POB 12 (BLANICKÁ 4)
120 21 PRAHA 2
TEL.: 221 507 900
E-MAIL: NIPOS@NIPOS-MK.CZ

NIPOS 2011